

נאמר של נייר

ברונובסקי + מוקד + אבידן = מחסלים את ויזלטיר

★ השתלת אברים בע"מ ★ אוצר האמנות שהעמיד את האמנות

הישראלית על המפה ★ בנימין וסנדריל מודפס באלף עותקים

השמצון

חגיגת קיץ

במשך 31 קייצים ארוכים ומשממים חייתה הסיפורת הישראלית את "עונת המלפפונים" שלה בתרדמה עמוקה. ספרים לא פורסמו, מבקרים לא ביקרו, ומשוררי רים אפילו הדירו רגליהם מבתי הקפה, והתחככו בעמך ישראל בחופים, בנמלי התעופה ובבתי ההבראה.

הקיץ של שנת 1979 יירשם כחגיגת קיץ של הסיפורת הישראלית. הכל החל כאשר המשורר, ואחד מעורכי סימן קריאה, מאיר ויזלטיר, פירסם סידרת רשימות על מצב כתבי-העת בישראל, תוך חשבונאות בעלת יומרות מתוחכמות, של אשלייה כי הסיפורת

מאיר ויזלטיר
"חוסר יושר אינטלקטואלי"

הישראלית כולה קיימת עלימנת לרומם אותו. במקביל, פירסם ויזלטיר, קובץ צנום של תרגומים משיירת-העולם, תחת הכותרת הלא-מקורית פגיונות * הוזמן את קטילתו. את מכת החסד האלגנטית, העניק למאיר ויזלטיר, המבקר ועורך מדור הסיפורת של הארץ, יורם ברונובסקי, שמיקבץ הדרים ברים המצוטט בזה, מייצג את ייחוסו לסיפור של ויזלטיר: אחרית-הדבר לספר מודעת אתנו לפרטים כמד תאריך התחלת עשייתו של ויזלטיר בשיירה, או לעובדה שתרגומו משיירת ת.ס. אליז אבדו לו וכיצד אבדו עניינים שאינם מופיעים על מעשיית-תרגום או קיבוץ שפספס, אלא הם 'בקשיש' שהורחקו-הבינופריה ההיפוטטיים של מאיר ויזלטיר... דרכו שלו ביצירה ככלל, שהוא מתרגם 'ריבוני' (מילה חביבה על ויזלטיר - יורם ברונובסקי) כשם שהוא משורר 'ריבוני'. המתרגם 'הרגיל' אינו 'ריבוני', הוא חייב בלואילות רבת היבטים למקורו. מכל אלה יכול בקלות להתנקות המתרגם המתייחס אל המשוררים שאת שיריהם הוא 'מתרגם' או 'מחקה' או 'מעבד' ** כאל נתונים הפרים למעטמו ודרושותיו הספציפיות... כשאני קורא את פגיונותיו של ויזלטיר, אינני כמח ב'זכותו' של ויזלטיר להתייחס יחס שווה אל מקורו

* כותרת ספר אחר של ויזלטיר קח מועטת כשיר הנושא שלה, משיר של המשורר ניקאנור פארא.
** על כישוריו של ויזלטיר כ'מחקה' ו'מעבד' שיריהם של משוררים אחרים עמד מדור זה בעבר, בהרחבה.

תיו, לעבדם ולעוותם לרצונו. אינני בטוח... ואולם שעה שנפעיל לנכי תרגומים אלה (של ויזלטיר - ד.ע.) את קנייה-המדידה ודרכי הכריקה הנהוגות כרגיל נמצא פגיונות חמורות ביותר של הכנה הדיוק כמעט בכל שורה כפי שכבר אמרת, בריקה כזאת, שהייתי מרמה לפליית כתיבם..."

מיתקפתו של יורם ברונובסקי על ויזלטיר, סיר המתרגם, נקראת רק כפתיחה, או כהקדמה לסוללת הפגיונות שמטיחים בו המבקר והעורך גבריאל מוקד והמשורר דויד אבידן. אין ספק שאיכות חיסולם המשמין של מוקד ואבידן את מאיר ויזלטיר, עולה עשרת מונים מיולת היצירה או ההשמצה של משורר הדימומים התל-אביבי.

ברשימתו משורר מחוץ לזמן (או דימומי ויזלטיר) כתב גבריאל מוקד בדבר בין השאר: "...אינטרסנט מתוסכל... דוגמה לחוסר יושר אינטלקטואלי ולאינטרסנטיות נעלבת... מגילת שיטנה, התפורה כחוטמים גסים... ויזלטיר העסיק כל כך בחזרות על-פה פסודו-מאייקוסקאיות וכמיישק בנוסח מקיפכניאי של שבונות תל-אביב. בחינת מאייקוסקקי וברכת לעניים... משורר שקפא בגיל הציה-העמידה... לפנינו סומא בארובה של ריגום עצמי, שעניו סחו מראות את המתרחש ביצירה העברית המודרנית..."

"טעות אופטית צפויה". בהמשך מיתקפתו מפגיון מוקד, תוך שהוא מרוקן את כל כדוריו במשורר המתבוסס בדמו: "מנחם פרי הוא שהולל את הרעה הגדולה הזאת וטיפח וניפח יוצר מהפחות מוכשרים שבמשוררי שנות ה-60' לממדי החיקוי של מאייקוסקקי... איזה מיכמנים מצאו ביציר רתו ההולכת ומתקלשת! ככלל גדולתו של מאיר ויזלטיר הפכה דוגמה שאסור

גבריאל מוקד

"ויזלטיר אמון על נשיכת יד מטיביו"

לערער עליה בחתי 'סימן קריאה'. דוגמה זו ניקשרה בריגום משוררים הרבה יותר הומותניים כאבות ישרון מזה ויאיר הורז' ביין מזה... ככלל, ויזלטיר אמון על נשיכת ידי מיטיביו, כפי שנוכח בכך עתה

המשיל את הדבר, משורר אחר, ל' ר/אלוף אלעזר שיקל מבין אלופיו כמה מהמבריקים שביניהם, על-מנת לבלוט ב' ראשו של מטכ"ל אפור.

גם מנחם פרי... כאן המקום להעיר, כי שפתו של ויזלטיר היא שפת תלוזה... תחת הכותרת טעות אחת קטנה מביא המשורר דויד אבידן כמה איכות חרב. המחסלות את ויזלטיר, ומציגות אותו כי סידרה של חיקויים שיריים לשירת אבידן עצמו. בין שאר דברי מיתקפתו, כתב

דויד אבידן

"ויזלטיר מלקט פירוורים תחת שולחני"

אבידן את הדברים הבאים: "...סידרת תמלילים, פרי עטו של הח' מאיר ויזלטיר * הכרה-סתירות... דבריו הניעוים השופעי-התגליות תקציר כיונרסי וכיכליו גרפי. עובדה זו מקשה על התייחסות מיידיה אליו ואל מיטעונו, והוא מעוררת, למעשה, רצון לבקש ממנו, בשלב ראשון, לאיית לנו את שמו, למשל. לא קל להסייב עולם הסיפורות עם שם בלתי-זכור, בלתי-נוח לאיות ואפילו בעייתו צלילי כויוזלטיר... מיוזמות אלה נהנה הח' מאיר כמעט על בסיס של צדקה לשמה ולפניה משורת כישורנו המתעם, ממש כפי שנהנה מעידודי והגנתי עליו מפני תוקפים בשנים קודמות, כאשר היה עדיין סיכוי מסוים, שיצא ממנו משהו ראוי ל-דפוס... אם כותב זה החליט להטעות הטעיה גסה כליכך את קוראי 'דבר' ול-העלים מהם כמה מעובדות-סוד, הנוגעות להסר-מעמדו-הסיפורתי. למשל: היותו הפחות מוכשר בחבורה גדולה-היחסית של משוררים בני ארבעים והשולי ביניהם מרוב הבחנות; קשייו הכרוניים בטיפ-עילה השוטף של השפה העברית, למרות היותו עולה-חרש ותיק יחסית; אי-כשי-רותו בהבטאותיו בעל-פה באותן הודמי ליות שטעות, שבהן איפשרו לו כלי-התיקשות לומר מילה או שתיים; קשייו התכופים עם עורכים ועם חברים לכתיבה, שעל כפיהם הוא נישא, למעשה, עד היום, מה שעורר בו את ההייתה הפרועה - בתוקף טעות אופטית צפויה - שהוא עומד בראשה של חברה סיפורתית כל-שי...

* להלן הח' מאיר, בסיגנונו של דויד אבידן, שהותאם למוסף השבת של פועלי ועמלי ישראל.

** ויזלטיר מוכשר יותר, המתרגם ליאון ויזלטיר, שמו אינו נוסה לטבל בשל הסיבות שמונה אבידן.

*** באחת מהגנותיו הנ"ל, המליץ אבידן על כותב שורות אלה, לראיין את ויזלטיר לטלוויזיה הישראלית.

"מוכשרים-חסרי-כישרון". ממ- שך דויד אבידן וכותב: אולי לא צרע לו, שנערות מחוננות המפרסמות את שיריהן הראשונים, תתלנה כבר להספיד אותה, בעוד הוא טורח עדיין על ניפוש סננון-אשי ועל בניות-תשתית לקאריירה סיפורתית מעוטת-סיכויים... אולי (גבריאל) מוקד טעה פה ושם בפירסום יצירה זו או אחרת, אבל הח' מאיר הוא, איכשהו, אחת ממועיותיו הקלאסיות. ולא נורא. מתברר, למרבה האופטימיות, שמעויות סיפורתיות ממשיות להתקיים, ואפילו מגיעות יום אחד למצב, שבו הן מוקיעות את הטעויות, שבאו אחריהן... הח' מאיר אינו מדע, כנראה, למידת הגרוטסקיות שבהתקפותיו על משוררים צעירים ממנו, וכאשר שוב אין הוא יכול להציע לתולדות-הסיפורת אפילו את עלומיו (פיצוי-הולף-לשעבר על חוסר-כשרונו ויתרון חלקי ביותר בתחום העשייה הסיפורתית והאמנותית בכלל)... כיוזע, טוענים רבים, שהחבר מלקט סיפורים תחת שולחני, אפשרות העשויה להסביר אולי את חרדתו נוכח הידלדלות מקורות-תזונתו הכתיבתים בעתיד... הצרה היא, ששירה בימנו הוא עניין רציני מכדי להפקידה בידי מוכשרים-חסרי-כישרון... כדאי בהחלט לבדוק את מירת הכראיות הציבורית שבמיומן ממ- שלי שומף של כתבי-עת, שאולי לא הוקם אלא כדי לעשות את הבלתי-אפשרי: להפוך את החבר (ויזלטיר - ד.ע.) לתו-טעה סיפורתית מרכזית... **

תרגום

COMA

"אמריקאי בן 25 המכור לנו אתר, המשמש כחומר הרומה, התחזה כרופא מנתח, נכנס לחדר ניתוח בבית-החולים המרכזי לעמק בעפולה, תנכ משם כקבוק אתר תוך כחלק הניתוח... ידועה זו, שראתה אור, בשבוע שעבר, באחד מה-צהרונים, מזכירה לא במעט, אותה פרשה מופלאה, המתארת נככי בית-חולים אמרי-קאי, שהפך בהסתר תעשיית אברים בער-בון-מגבל.

coma שמתרגמו העדיף לקרוא לו ב-עברית עילפון חושים ** מחיש חדירתה של צעירה נועזת, החושפת את קיומו של שוק-שחר לאברי-אדם בבית-חולים, בחודש פברואר 1976 בבוסטון. סיפור שנכתב בידי רופא, והפך רבי-מכר ואחר-כך סרט. קטע הרצ"ב מציג ומעורר עד תומה את בעייתו של ספר זה.

סוון וילר, סטודנטית לרפואה, שנה שלישית מגלה מצב מוזר, שבמתלכו לוקים

* למרות אי-ההוגנות של ויזלטיר כלפי עמיתיו-מחנכיו המשוררים, הרי סבור מדור זה, שטרם נסתם הגולג על סיכוייו להפך ביום מן הימים משורר של ממש. למרות הביקורת של 'נמר של נייר' על ויזלטיר, יהיו עמודי מדור זה, פתוחים לתגובותיו של ויזלטיר, כפי שהיו בעבר, לכל ויכוח ענייני יהא אשר יהיה.

** אין מדור זה מקבל את הנחתו של המשורר דויד אבידן, כי ייסודו של 'סימן קריאה' נעשה לשם פיאורו וריסומו של ויזלטיר.

*** רובין קוק, עילפון חושים, עברית אליעזר כרמי, ספרי ארז (מוזר, בית-מודן) 301 עמודים (כריכה רכה).